

3.10.2022

Eduskunnan ympäristövaliokunnalle

Asia: Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle luonnonsuojelulaiksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (HE 76/2022 vp)

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi luonnonsuojelulaki. Samalla nykyisin voimassa oleva luonnonsuojelulaki vuodelta 1997 kumottaisiin. Uudistuksen tarkoituksena on ajantasaistaa lain säännöksiä ja parantaa sen vaikuttavuutta luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävä käytön edistämiseksi tehostamalla lajien ja luontotyyppien suojelua, kehittämällä luontotiedon hallintaa, vahvistamalla luonnonsuojelun suunnittelua ja myös vapaaehtoisen suojelun edellytyksiä sekä edistämällä ilmastonmuutokseen sopeutumista.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry (jäljempänä ”MaRa”) kiittää kutsusta tulla ympäristövaliokunnan kuultavaksi ja lausuu asiasta seuraavaa:

1. Yleisiä huomioita hallituksen esityksestä

Luonnonsuojelulain muuttamiselle on asetettu kannatettavia tavoitteita, joiden mukaan luonnon monimuotoisuuden suojelua pyritään edistämään lainsäädännön toimivuutta ja vaikuttavuutta parantamalla, luonnonsuojelun hyväksyttävyyttä lisäämällä sekä luonnonsuojelulain roolia selkeyttämällä.

MaRa toteaa, että puhdas luonto ja puhtaat vedet ovat luontomatkailulle tärkeitä tekijöitä ja samalla keskeisiä tekijöitä myös Suomen houkuttelevuudelle kilpailtaessa kansainvälisistä matkailijoista. Tämän vuoksi luonnon monimuotoisuuden edistäminen tukee myös matkailutoimialan tavoitteita monilla alueilla.

MaRa pitää kuitenkin olennaisena sitä, että luonnonsuojelulaki pysyy suojelulakina jatkossakin ja minkä oikeusvaikutukset ovat tarkkarajaisia, selkeitä ja ennakoitavia. Suojelun tulee perustua lainsäädännössä todettuihin erityisiin perusteisiin, viranomaisen tekemiin suojelurajauksiin tai suojelualueiden perustamiseen.

Jos luonnonsuojelulaista johtuvista suojelurajoitteista voi aiheutua taloudellisia menetyksiä, suojelusta aiheutuvasta merkityksellisestä haitasta on oikeus saada täysi korvaus. Omaisuuden suojan ja luonnonsuojelun väliseen tasapainoon tulee kiinnittää erityistä huomiota. Korvausoikeuden selkeyden ja myös suojelun hyväksyttävyyden vuoksi suojeluperusteiden tulee olla selkeät.

2. Luontotyyppien suojelu

Hallituksen esityksessä luontotyyppien suojelun keinovalikoimaa vahvistettaisiin. Luonnonsuojelulain 7 lukuun lisättäisiin säännökset uhanalaisista luontotyypeistä, uhanalaisten luontotyyppien huomioon ottamisesta ja tiukasti suojelluista luontotyypeistä.

MaRa toteaa, että luontotyyppien suojeluun ehdotetut muutokset merkitsisivät muutosta nykytilanteeseen. Siinä uhanalaiset luontotyypit tuotaisiin osaksi lainsäädäntöä uhanalaisten lajien rinnalle. Näitä harvinaistuvia ekosysteemejä voitaisiin tuoda osaksi lakia asetuksella uhanalaisuustilanteen mukaisesti vastaavalla tavalla kuin uhanalaisten lajien osalta säädetään voimassa olevassa laissa. Lisäksi tiettyjen, jo nykyisinkin suojeltujen, luontotyyppien suojaa vahvistettaisiin.

Nykyinen viranomaisen rajauspäätökseen perustuva menettely korvattaisiin osin suoraan lakiin perustuvalla suojelulla, jonka oikeusvaikutukset eivät ole täysin selviä. Tämä saattaa näkyä heikennyksenä nykytilaan, vaikka lähtökohtaisesti siinä ei ole kyse suoraan velvoittavasta lainsäädännöstä vaan informaation lisäämisestä lakiin.

Yleisesti ottaen on selvää, että ympäristöllisiä lupamenettelyjä tulee sujuvoittaa ja niiden ennakoitavuutta tulee parantaa. Se tulee huomioida myös tässä yhteydessä. Suomessa tulee välttää kaikkea sellaista lainsäädäntöä, joka ei tue tätä tavoitetta. *MaRa pitää tärkeänä, että uhanalaisten luontotyyppien suojelun sääntelyä tulee selkeyttää. Se ei kuitenkaan saa johtaa tilanteeseen, mikä voi vaikeuttaa rakentamiseen tai muihin investointeihin liittyvien lupa-asioiden käsittelyä ja lisätä valituksia.*

On lisäksi harkittava, onko uusi säädöspohja tarpeellinen, sillä kyseiset luontotyypit voitaisiin suojella nykyisin käytössä olevalla rajauspäätöksellä. *MaRa pitääkin sen vuoksi parempana, että (laji)- ja luontotyyppien huomioon ottamisesta säädettäisiin ensisijaisesti lupalaeissa erillisten viittaussäännösten sijaan.*

MaRa kannattaa laji- ja luontotyyppien suojelun edistämistä monipuolisilla vapaaehtoisuuteen ja kannusteisiin perustuvilla toimintamalleilla ja ohjelmilla, joista esimerkiksi Helmi-elinympäristöohjelma ja Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelma (MET-SO) ovat hyviä esimerkkejä. Näiden ohjelmien toimeenpanon jatkaminen on tärkeää uhanalaisten lajien ja luontotyyppien tilan parantamiseksi, miksi samalla näiden ohjelmien vahvistaminen laissa on perusteltua.

3. Ekologisen kompensaation toteuttaminen

Hallituksen esityksessä luonnonsuojelulakiin lisättäisiin uusi luku ekologisen kompensaation toteuttamisesta. Siinä säädettäisiin suojelusta poikkeamisesta aiheutuvan heikennyksen hyvittämisestä ja luonnonarvojen tuottamisesta ja vapaaehtoisen hyvittämisen varmentamisesta.

MaRa toteaa, että ekologisen kompensaation vaikuttavuutta luonnonsuojelulain tavoitteiden saavuttamiseen on vaikea arvioida. Se johtuu siitä, että käytettävissä olevaa tietoa on niukalti. Hallitusohjelmaan kirjatun pilotoinnin mukaiset hankkeet ovat vasta alku-

vaiheessa, ja joiden tarkoituksena on selvittää ekologisen kompensaation käytännön toimivuutta.

MaRa korostaa, että ekologisen kompensaation tulee turvata luonnon monimuotoisuutta mutta samalla sen pitää mahdollistaa elinkeinoelämälle tärkeiden hankkeiden ja maankäytön toteuttaminen. On myös huomioitava, että ekologiseen kompensaatioon perustuvien velvoitteiden tulee määrittyä tarkkarajaiseen arviointiin luonnonarvoille aiheutuvasta haitasta eikä vaan yleisestä luonnon monimuotoisuuden heikentymisestä.

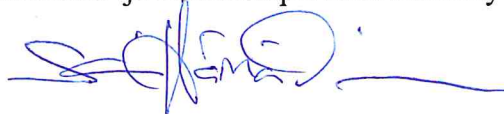
MaRa suhtautuu myönteisesti vapaaehtoisen ekologisen kompensaation sisällyttämiseen osaksi luonnonsuojelulakia.

4. Muutoksenhaku

Hallituksen esityksessä muutoksenhakua koskeviin voimassa olevan lain säännöksiin ehdotetaan muutoksia. Rekisteröityjen yhteisöjen valitusoikeutta osin laajennettaisiin sekä alueellisesti että asiallisesti. Jatkossa näiden yhdistysten valitusoikeutta ei enää rajattaisi paikallisiin ja alueellisiin yhdistyksiin, vaan valitusoikeus koskisi toimialueellaan kaikkia sellaisia rekisteröityjä yhteisöjä, joiden tarkoituksena on luonnon- tai ympäristönsuojelun edistäminen.

MaRa katsoo, että luonnon- ja ympäristönsuojelujärjestöjen lisäksi valitusoikeus tulee olla myös muilla maankäyttöön liittyviä asioita ajavilla rekisteröidyillä yhteisöillä. Perusteltua on kuitenkin myös, että muutoksenhakuoikeus on vain paikallisella tai alueellisella järjestöllä.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry

Sami Hämäläinen
lakimies, varatuomari

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry on matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajan palvelualojen elinkeino- ja työmarkkinajärjestö. MaRa edustaa hotelleja, kylpylöitä, viikko-osakeyhtiöitä, leirintäalueita, kongressi- ja tapahtumatoimialan yrityksiä, ravintoloita, catering-yrityksiä, eines- ja valmistuskeittiöitä, kahviloita, pubeja, yökerhoja, liikenneasemia, huvi-, teema- ja elämyspuistoja, keilahalleja, festivaaleja ja konsertti-tapahtumia, ohjelmapalveluyrityksiä, luontomatkailuyrityksiä, hiihtokeskuksia sekä matkailun markkinointi- ja välityspalveluita tarjoavia yrityksiä. MaRassa on 2 800 jäsentä, joilla on 7 700 toimipaikkaa. MaRan jäsenyritykset työllistävät noin 70 000 henkilöä.